N°. 133. 1847.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 3,00; voor de buitensteden *f* 3,50; franco door het geheele Rijk. Brieven, *Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau der COURANT.

ZATURDAG, 8 MEI.

Advertentien van acht regels en daar beneden worden tegen *f* 1,75 geplaatst; meer dan acht regels tegen 20 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 7 Mei.

De minister van financiën heeft bij de discussie over het voorstel van den heer van Dam van Isselt verklaard, dat hij nog tijdens deze zitting de afschaffing van het gemaal op de rogge zoude voordragen. Het is wel, maar het is niet genoeg.

Het belastingstelsel, zoo als het bij ons is ingevoerd, drukt vooral, en het zwaarst, op den behoeftigen en op den middelstand. Vroeger, toen er meer welvaart heerschte, ging dit, hoezeer niet gansch onopgemerkt, dan toch althans dragelijk door. De burgerij betaalde, omdat zij kon betalen, en omdat zij, daar het indirectelijk in de schatkist werd gebragt, er niet op lette, dat zij hare penningen aan den fiscus bragt.

Maar nu, in onze dagen van algemeene kwijning, nu de steeds stijgende duurte der levensmiddelen, nu is de toestand zoo omgekeerd, dat de heffing der belastingen op de eerste behoeften van het volk, in alle mogelijke opzigten verwerpelijk is.

Is er iemand, die de inning van die belasting durft verdedigen? Is er iemand die ze goedkeurt? Wie? Hij late zich hooren.

Neen, wij stellen, zonder vreeze van te zullen worden tegengesproken, dat ons belastingstelsel door niemand billijk en doelmatig zal worden genoemd; integendeel door allen, die zich met de zaak kunnen of willen inlaten, als verderfelijk moet worden aangezien.

Inderdaad, als men de werking nagaat van de belasting op het gemaal, geslagt, zout, zeep, enz., dan is het onmogelijk die niet te veroordeelen. Hoe kan het regtvaardig worden genoemd, dat een aanzienlijk deel onzer overgroote lasten gedragen wordt door behoeftigen, of die daaraan grenzen? Hoe kan het billijk zijn, dat zij, die met ongeloofelijke moeite en inspanning, een dagelijksch stuk brood, en eene schamele kleeding gewinnen, van hunne nooddruft moeten afnemen, om bij te dragen tot het onderhoud van den staat, die hen niet weet te voeden; terwijl de lieden van fortuin, de mannen van het geld in die verhouding niet of weinig in de lasten worden betrokken.

Het gevolg daarvan is geweest, dat de middelstand hoe langer zoo meer wegkwijnt, en langzamerhand overgaat tot armoede. Dagelijks hoort men van alle zijden van het rijk klagten over het steeds toenemend pauperismus. Een der voornaamste oorzaken daarvan zit in het belastingstelsel; niemand ontkent het. Waarom dan geene maatregelen genomen om daarin te voorzien?

Wij weten daarvoor geen andere reden te vinden, dan het *laisser allez* der regering, welke niet durft optreden tegen de eigenbaatzuchtige vorderingen van vele gegoeden, die de zaak wenschen te laten in den toestand, waarin zij zich bevindt, en die zich tegen elke wijziging verzetten, onder het onvergefelijk voorwendsel, dat het volk er nu toch eenmaal aan gewoon is. Wij weten niet, dat ooit eene andere reden is aangevoerd. En men kan daaruit dan ook afleiden, hoe onverdedigbaar het systeem is.

Er is eene zwarigheid, welke geene zwarigheid is, dan voor de bovenvermelde gegoeden, namelijk de aanvulling van het deficit, dat de opheffing dier uitputtende belastingen zoude veroorzaken; want het middel ligt voor de hand. Men volge het voorbeeld van Engeland: men heffe eene belasting op de inkomsten.

Zeker zoude die heffing aan moeijelijkheden onderworpen zijn, maar welke belasting heeft niet hare ongelegenheden? En dat zij uitvoerbaar is, bewijst Engeland, waar zij gemakkelijk, regelmatig en gunstig werkt.

In alle geval, wat er ook voor de toekomst zij, zeker is het, dat vermelde belastingen op de eerste behoeften, althans nu, gedurende den druk der omstandigheden, onmiddellijk dienden te worden opgeheven. Het is ongehoord, dat daaromtrent niet sinds lang een voorstel is gedaan, terwijl zoo menig onzer naburen ons daarin is voorgegaan.

Zoo ooit diende de regering van nalatigheid te worden beschuldigd. Maar de regering heeft niets gedaan, omdat de Kamer niets van haar vorderde. De regering kent geen initiatief dan de belastingen uit te schrijven en leeningen aan te vragen.

En wat de oppositie aangaat; men kan uit hare onbezorgdheid ten deze zien, welke belangstelling zij het volk toedraagt, welke vaderlandsliefde zij in het hart koestert en welke aanspraak zij heeft op de populariteit, die zij zich, met behulp der pers, heeft weten te bezorgen. Wie hunner heeft den mond geopend, om het volk, het arme volk nuttig te zijn? Het is eene les voor de natie; zij kan nu zien, wat zij heeft aan hare vertegenwoordigers en aan de mannen door haar zoo bijzonder geliefd, omdat zij zich noemen en begroeten en laten bewierooken, als verdedigers van de volksbelangen. Zij hebben noch aan het volk, noch aan zijne belangen gedacht, dan om te zien in hoeverre er partij is te trekken van de omstandigheden, of om vrijheid van handel te verkrijgen, of om het systeem der graanwet te behouden.

De minister van finantiën heeft met dezelfde gezindheid eene afschaffing van het rogge gemaal beloofd. Wij nemen die belofte met graagte aan; maar verwachten en vergen, dat het daarbij niet zal blijven. Het is een eerste stap, dien wij hopen, dat tot andere zal voeren.

Gisteren is nopens Zr. Ms. gezondheids-toestand uitgegeven het volgende bulletin:

»De aanval der tusschenpoozende koorts is niet meer teruggekeerd. Z. M. de Koning gevoelt zich zeer wel.
'S Gravenhage, 6 Mei 1847.
P. F. J. EVERARD, *M. D.* BECKERS, *M. D.*"

Gisteren is aan de beurs verspreid een gedrukt berigt van het Hoofdbestuur der *Nederlandsche Rhijn-Spoorweg-Maatschappij*, waarbij het ter kennisse van den Handel brengt, dat het Gebouw tot de ontvangst van Koopmansgoederen, bezijden de Weesperpoort, thans zoodanig is ingerigt, dat de Goederen aldaar per Schuit kunnen worden aangebragt, en van deze onmiddellijk en gemakkelijk op de wagens worden geladen. Evenzoo kan van deze inrigting gebruik worden gemaakt voor het afhalen van de per spoortrein aangebragte goederen, terwijl deze verbetering, ten gerieve van den handel daargesteld, niet de minste verhooging veroorzaakt van het bestaande Vracht-Tarief.

Het Hoofdbestuur voorn. verwittigt, voorts de belanghebbenden, dat aan het Goederen-Bureau van het Station alhier, en aan de Factorij op den Dam, bezijden het Paleis, N°. 6, dagelijks Koopmansgoederen, Bestelgoederen, Geldspeciën en Effecten van Waarde, bestemd om langs den Rhijn-Spoorweg en verder te worden vervoerd, in ontvang worden genomen.

De Factorij, welke dagelijks geopend is van des Morgens 1½ Uur vóór het Vertrek van den Eersten Trein, tot des Avonds 9½ Uur, zal zich met de ontvangst van Koopmansgoederen alleen in zoo verre belasten, als de aard dier Goederen toelaat.

Gisteren werd alhier in het Gebouw der Maatschappij tot *Nut van 't Algemeen* de 24e Algemeene Vergadering gehouden van het Genootschap *tot zedelijke verbetering der gevangenen*. De vice-president, de Heer W. H. Suringar opende de vergadering met eene allezins belangrijke rede, betreffende de inrigting te Mettray. Daar wij echter eerstdaags het te lang reeds verwachte werk van den Hr. Mr. von Baumhauer over Mettray (zie ons N°. 44) denken te ontvangen, verdagen wij tot zoo lange alle verdere mededeelingen aangaande de redevoering van den Hr. Suringar, en stellen wij ons voor, beider arbeid alsdan te gelijker tijde in beschouwing te nemen. Vervolgens werd een zeer uitvoerig verslag, waarin ons een enkel gewigtig punt trof, op hetwelk wij later zullen terugkomen, voorgelezen door den Algemeenen Secretaris, en door den Thesaurier rekening en verantwoording gedaan over het afgeloopen jaar.

In de laatste aflevering van *de Godsdienstvriend* worden wij (blz. 264) uitgenoodigd, een zeer lezenswaardig opstel, bevattende een uitvoerig verslag van de wijze, waarop Mgr. Grooff te Middelburg ontvangen werd, over te nemen. Het doet ons van harte leed, dat plaatsgebrek het ons ten pligt maakt aan dit verzoek, hoe uitlokkend ook, geen gevolg te geven, en dat wij ons moeten bepalen, onze lezers naar het opmerkelijk opstel zelf te verwijzen

Wij vernemen, dat morgen ochtend Mgr. Grooff zijne reis naar Suriname zal aanvaarden. God's zegen vergezelle steeds den ijverigen Geloofsheld.

Wij lezen in het *Journal du Limbourg* het volgende berigt uit 's Hage, dd. 2 Mei:

»Gij zult in de dagbladen van gisteren gezien hebben, dat de koning op nieuw ongesteld geworden is. Het schijnt zelfs, dat Z. M. ditmaal niet minder ernstig ziek is dan den vorigen keer.

»Heden is er, vermits er niet een dagblad uitkomt, geen bulletin uitgegeven. Echter heb ik personen tot de dienst van het paleis behoorende ontmoet, die mij verzekerd hebben, dat zich bij de ongesteldheid van Z. M. nog steeds verontrustende verschijnselen vertoonden, zoo als eene groote verzwakking en eene zekere moeijelijkheid in de ademhaling, maar dat gelukkiglijk de nacht zeer kalm en zonder aanval van koorts geweest was. Die ijverige dienaren gaven hoop op een spoedig herstel, maar hunne neerslagtigheid was zigtbaar; zij waren aangedaan wegens den toestand, waarin de koning zich bevindt. Het schijnt inderdaad, dat de Z. M. zich sedert een zekeren tijd met te veel inspanning op den arbeid en de studie toelegt, en dat hij op deze wijze zijne gezondheid krenkt, die reeds door zorgen van verschillende soort is ondermijnd. Van daar, zegt men, die staat van zoogezegde verzwakking, waarin onze veelgeliefde vorst zich zou bevinden.

»Hoe het ook zij, dat droef gevoel wordt vrij algemeen gedeeld door alle klassen der maatschappij. Zelfs zij, die zich met de officiëele gedragslijn des monarchs niet vereenigen, kunnen echter niet afzijn, eene levendige sympathie te gevoelen voor zijnen [illegible] wenschen te koesteren voor zijn spoedig herstel, waaraan het toekomstig lot des vaderlands welligt naauwer is verbonden dan men in het algemeen gelooft."

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 5 Mei.

Ten 11 ure was de kamer voltallig; de vergadering werd evenwel nog niet geopend. Men merkte drukke conferentien op tusschen de leden onderling en tusschen hen en Z. Exc. den minister van financien; een gedeelte der leden, inzonderheid bepaaldelijk uit de landprovinciën afgevaardigd, was in de afdeelingskamers bijeen. Na eenig verwijl verwijderden zich ook al de overige leden, en duurde de afwezigheid toen nog ongeveer een half uur voort.

Ten 12½ ure opende de voorzitter de vergadering, en zeide, dat de beraadslagingen over het wets-ontwerp tot *intrekking der Graanwet* heden aan de orde waren gesteld, doch *dat er redenen bestonden om die discussiën heden niet te doen aanvangen*, stellende Z. Ed. Mog. voor, om die te bepalen op morgen ten 11 ure. Daarna werd de vergadering gescheiden.

De reden van deze verdaging is, naar men verneemt, daarin gelegen, dat er gisteren avond laat nog van een voorstel sprake was, dat gedaan zou *zijn* (1) of *worden*, de strekking hebbende, om de beide heerschende gevoelens over het aangeboden wets-ontwerp en voor de al of niet intrekking der graanwet, nader tot elkander te brengen, en, zoo mogelijk, te vereenigen. Men meent te weten dat dit gedaan of nog te doen voorstel in verband zou staan met het eergisteren door den heer van Dam c. s., ter tafel gebragte, en dat het ook van dien kant uitging.

Zitting van 6 Mei.

In dezelve heeft de Voorzitter medegedeeld, dat er nieuwe wijzigingen door de Regering zijn voorgesteld in de voordragt van wet, strekkende tot intrekking der wet van 29 Dec. 1835, nopens de graanregten. Die wijzigingen zijn de volgende:

		Invoer.	Uitvoer.	Doorvoer.
GRANEN, tarwe en gepelde	het last	*f* 8.00	vrij	*f* 0.50
» garst en mout	» »	- 4.50	id.	- 0.50
» boekweit	» »	- 5.00	id.	- 0.50
» boonen, wikken, erwten en linzen	» »	- 6.00	id.	- 0.50
» alle gepelde of gebroken granen, als: grutten, gort, gepelde gerst enz. niet afzonderlijk bij het tarief belast, de 100 pond.		- 2.00	id.	- 0.02½

Wijders is bij het ontwerp een nieuw art. 8 gevoegd, van dezen inhoud:

»De regten, bepaaldelijk in art. 2, worden in de zitting van de Staten-Generaal, van 1850 op 1851, aan herziening onderworpen en op nieuw geregeld."

---

(1) In de zitting van heden is van geen bereids *ingekomen* voorstel kennis gegeven.

Die wijzigingen zijn in de afdeelingen onderzocht

Na eenig verwijl wordt de zitting hervat, en brengt de commissie van rapporteurs, bij monde van de heer *de Kempenaer*, verslag uit. Daaruit blijkt, dat, op zeer weinige leden na, allen in de afdeelingen verklaard hebben, zich met de alzoo gewijzigde wetsvoordragt te vreden te kunnen stellen.

De beraadslagingen over het ontwerp worden thans geopend

De heer *Anemaet* herinnert, dat hij behoord heeft tot degenen, die het voorstel tot schorsing der graanwet tot 1851 hebben onderteekend. Hij zal, thans den loop der discussien afwachten, alvorens zijne stem te bepalen over de thans voorgedragene wijs, om de verschillende gevoelens te vereenigen.

De heer *Menso* acht het oogenblik ongeschikt, om de wet van 1855 geheel in te trekken. De voor- zoowel als de nadeelige gevolgen zijn daarvan welligt overdreven. Men moet niet vergeten, aan hoe vele handen de Landbouw brood verschaft. Men moet ook het oog slaan op den binnenlandschen graanhandel, en vestigt alleen de aandacht op den buitenlandschen. Hij beroept zich op hetgeen de kundige van Asch van Wijck, in 1835, nopens het gewigt van den binnenlandschen graanhandel gezegd heeft. De hooge prijzen zijn ontstaan, niet door de werking der wet van 1835, maar door het mislukken van den aardappelenoogst in 1845 en 1846. Dit heeft een' exceptionelen toestand voortgebragt; daarvan is de bekende wet nopens de levensmiddelen van de twee laatste jaren het gevolg geweest, die ook voor 1847 is verlengd. In volgende jaren, bij gunstiger toestand, zullen de prijzen van zelve tot den normalen toestand terugkeeren. Hij was er voor geweest, dat men tot 1851 den tegenwoordigen stand der wetgeving had behouden; doch dat heeft men niet gewild. Dat ware een middelweg geweest. Hij ziet er bezwaar in, om alles op eens te breken, het beginsel van 1835 geheel los te laten.

De heer Star Busman zegt, dat de wet van 1835 ten doel had, om den landbouw op te beuren; dat de hoop daarop allezins verwezenlijkt is; dat de wet aan de verwachtingen, die men er van koesterde, heeft beantwoord. Treurig was toch de toestand van den landbouw vóór die wet, en beter na dezelve. Ook de spreker ziet in de mislukte oogsten van 1845 en 46 de oorzaken van schaarschte en duurte, en hij gelooft, dat, bij de toen van de eene zijde vooruitgezette en in de dagbladen en vlugschriften zoozeer volgehoudene meening, als een axioma werd aangenomen, dat de intrekking van de graanwet, de prijzen zou doen dalen. Dit kan hij niet toegeven, daar de wet geen invloed op de prijzen heeft. Er is, na de wet van October 1846, geen noemenswaardig regt op den invoer, en toch dalen de graanprijzen nog niet. Hij is tegen de voordragt, omdat hij geen geheel ander stelsel dan dat van 1835 alsnog kan aannemen; hij kan het toen gelegde beginsel niet vrijwillig opgeven. De spreker meent, dat de hoogere prijs van het brood meer aan de stedelijke of gemeentelijke accijnsen gelegen is. Hij raadt aan, de belasting op de eerste levensbehoeften af te schaffen, vooral op het gemaal en de brandstoffen, en een hoofdelijken omslag in te voeren, een *income-tax* of iets dergelijks. De wet van 1835 heeft geen nadeel op de handelsspeculatiën te weeg gebragt of kunnen hebben. Engeland zal tot 1849 altijd nog hoogere regten heffen dan wij, volgens de nieuwe, daar ingevoerde wet. De theorie van eene algeheele vrijheid van graaninvoer moge schoon zijn; doch praktische mannen in het vaderland denken er anders over. De landbouw zal, zonder beschermende regten, onder de drukkende lasten wegkwijnen. Moge het niet zijn! leven de beginselen, wat ook valle.

De heer *Romme* heeft met groot genoegen den geest van toenadering bij vele heeren opgemerkt. Ware het ontwerp onveranderd gebleven, dan zou hij tegen hebben gestemd; doch thans zal hij zijn bijzonder gevoelen ten offer brengen voor het algemeen belang des Staats. Hij hoopt, dat de Minister van Finantiën, op het voetspoor van een' grooten Engelschen staatsman, de belastingswetten herzien, en op betere verdeeling der lasten bedacht zijn zal. Spreker eindigt met den hartelijken wensch, dat de uitslag der beraadslagingen tot heil van den Staat zal strekken.

De heer *van Dam van Isselt* zegt, dat er moed toe behoort, tot de voorstanders van beschermende regten voor den landbouw te behooren. Hij dringt het gewigt daarvan aan, en ontwikkelt de redenen, waarom hij en een aantal medeleden een voorstel gedaan hadden, dat tot middelweg kon dienen Hij dringt mede aan op eene verandering in het belastingsstelsel; hij beseft het moeijelijke daarvan; doch het is noodig, dat een betere omslag plaats grijpe. Hij zal, in het vertrouwen, dat hierdoor en op andere wijs, de landbouw later geene bescherming noodig zal hebben, vóór deze wet stemmen, als een middel van toenadering, en tot vereeniging van onderscheidene gevoelens. Mogen die pogingen met den besten uitslag bekroond worden, en men in de gelegenheid zijn, dan, wanneer tijden van meerderen overvloed opdagen, de zaak met kalmte te overwegen!

De heer *van Naamen* heeft steeds de graanwet bestreden, niet ter bevordering van den handel, maar van 't algemeen belang, dat hem voorkwam de opheffing der schaalregten te eischen. Door het tegenwoordige voorstel wordt aan het verlangen, tot intrekking der wet van 1835, voldaan, en deze vervangen door een matig vast regt, dat gedurende vier jaren blijft bestaan. Na verloop van dat tijdvak is de gelegenheid geopend, op dit belangrijk onderwerp terug te komen. Dit alles pleit voor de aanneming van het ontwerp. Nog een ander gezigtspunt pleit daarvoor. Het gemeen overleg was verbroken. Het is pligt, de goede verstandhouding te bevorderen in eene vergadering, waarin de meest teedere belangen te sprake komen Het zal den spreker verheugen, als hij het tegenwoordig ontwerp door eene aanzienlijke meerderheid zal zien aannemen. De strijd voor en tegen het beginsel van vrijen graanhandel zal daardoor op eene gelukkige wijs aan den tijd kunnen worden overgelaten, en wij van de ondervinding deswege in en buiten Europa partij kunnen trekken.

De heer *Luyben* zegt, dat hij onbevooroordeeld het strijdpunt onderzocht heeft, en hij herinnert, dat hij in 1835, van dezelfde plaats, der Regering heeft dank gezegd voor de wet tot opbeuring van den landbouw. Die tak van volksbedrijvigheid had zulks allezins noodig, daar hij door de belasting op den turf, het gemaal, den invloed van het kadaster, enz. zeer gedrukt was; de landbouw heeft nu ook veel door de sterfte onder het rundvee geleden. Doch de quæstie bepaalt zich niet daartoe, of de wet van 1835 aan den handel zal worden ten offer gebragt. Die wet heeft wezenlijk naar het algemeen belang niet ongunstig gewerkt. In gemoede is de spreker overtuigd, dat die wet den handel geen schade heeft toegebragt, terwijl zij den landbouw heeft opgebeurd. De spreker acht de intrekking der wet van 1835 met geene goede staatkunde overeenkomstig; de vorige regering heeft toen alles in 't werk gesteld, om haar te doen aannemen; die wet heeft hare populariteit gevestigd. Mogt men niet te laat inzien, dat verlorene volks-genegenheid moeijelijk te herwinnen is! Men is hier geplaatst tusschen den wensch van groote koopsteden, die zeker het grootste belang bij de afschaffing der graanwet hebben, en het overige deel des rijks. De spreker kan hier niet terugtreden. Ook al zegeviert de handel, zal hij de zelfvoldoening hebben, dat hij gemoedelijk tot het uiterste heeft gestreden.

De heer *van Beeck Vollenhoven* oordeelt het pligt, zijn bijzonder gevoelen op te offeren. De aanneming der gewijzigde voordragt is wenschelijk. De middelweg doet de beide partijen in dezen tot elkander komen.

De heer *Modderman* acht het lot der wet beslist. Waarom dan langere discussiën? Wel is hij voor de wet van 1835; met een' proeftijd van vier jaren had hij zich kunnen vereenigen. Thans evenwel de geheele intrekking voorgedragen wordende, stemt hij tegen het ontwerp.

De heer *Nap* brengt mede zijn persoonlijk gevoelen ten offer voor een' proeftijd. De regering kan inmiddels een beter belastingsstelsel beramen, en zoodanige beslissing nopens het groote vraagstuk voorbereiden als noodig zal zijn.

Z. Exc. de Minister van Finantiën verdedigt de voordragt. In den loop zijner rede, heeft Z. Exc. de verzekering herhaald, dat nog gedurende de tegenwoordige zitting een voorstel zal worden aangeboden, tot afschaffing van den accijns op het gemaal, voor zoo veel de rogge aangaat.

De heer van Dam van Isselt protesteert nadrukkelijk tegen de gevolgtrekkingen, welke uit zijne uit te brengen stem zouden kunnen worden gemaakt, na de door den Minister gehouden rede, waarin de doelmatigheid van de afschaffing der Graanwet van 1835 werd betoogd.

De heeren van Heemstra, van Sasse van Ysselt, de Jong, Telting, Storm, Nap, van Panhuys, Anemaet, de Man, Mutsaers, Byleveld, Jongsma, van Heloma, Egter, Romme, van Haersolte, de Backer en Lycklama hebben alle dezelfde verklaring en gelijk protest gedaan.

De beraadslagingen gesloten verklaard zijnde, is het ontwerp *aangenomen* met 54 tegen 4 stemmen.

Tegen: de heeren Luyben, Menso, Star Busmann en Modderman.

De heer Luyben heeft aanteekening in de notulen verzocht, dat hij zich met het genomen besluit *niet* heeft kunnen vereenigen.

Vervolgens wordt de beraadslaging over het wetsontwerp, tot regeling en afsluiting van de fondsen voor kwade posten op de kohieren van de personele belasting en het patentregt, betreffende de diensten, voorafgaande aan den 1 Mei 1843, bepaald op aanstaanden Zaturdag, des morgens ten 11 ure.

Daarna wordt de vergadering gescheiden.

ROTTERDAM, 5 Mei. Dezer dagen gaat bij onze voornaamste handelskantoren rond een rekwest aan den koning, hoofdzakelijk inhoudende: verzoek om vermindering van brievenporto's bij de rijkspostkantoren. Wij hopen dat deze reeds meermalen aangewende pogingen weldra met goed gevolg mogen bekroond worden.

— Uit eene goede bron vernemen wij, dat de opening van den spoorweg tusschen Rotterdam en Amsterdam, zal plaats hebben op 1 Junij e. k. en dat die voorzigtigheidshalve tot na de Pinksterdagen, die een zeer druk verkeer op dien spoorweg lieten verwachten, is uitgesteld. (*N. R. Ct.*)

UTRECHT, 4 Mei. Heden overleed alhier in den vroegen morgen de Hoogleeraar *J. A. Mulder*, in krachtvollen leeftijd, aan den moorddadigen typhus, die alreeds zoovele slagtoffers, betrekkelijk vooral onder de geneeskundigen dezer stad, heeft gemaakt.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 5 Mei. Eergister heeft de heer Cremieux op het bureau van den president van de Kamer der afgevaardigden het volgend voorstel nedergelegd:

»*Eenig artikel.* Geen enkel lid der beide Kamers mag houder of bestierder zijn van eenige concessie, hetzij aan spoorwegen, of anderzins, door het gouvernement of krachtens de wet verleend."

— Ten derden male is het Collège de France eergister het tooneel geweest van een ergerlijk rumoer, dat thans nog langer aanhield dan de vorige keeren. De cursus van den heer Damas-Hinard heeft eerst na half vier des namiddags een aanvang kunnen nemen, nadat de policie de meest oproerige studenten verwijderd had. De voorlezing is overigens, ten aanhoore van 200 aanwezigen, zonder verdere stoornis afgeloopen.

— Gisteren had in de kamer der afgevaardigden een ergerlijk tooneel plaats. Er is namelijk eene briefwisseling door de dagbladen openbaar gemaakt, van den generaal de Cubières, waaruit blijkt, dat deze om van het gouvernement de concessie tot het exploiteren van eenige mijnen te bekomen, aan den heer Teste, gewezen minister van openbare werken vijftig actiën had present gedaan. De heer Teste heeft in de zitting van de kamer der Pairs de zaak veel toegelicht, doch het ministerie heeft in de kamer der afgevaardigden den beschuldigde niet willen verdedigen en werd toen van onderscheidene kanten gedrongen te beloven aan de zaak gevolg te zullen geven.

De *Union Monarchique* zegt zelfs, dat na afloop der zitting de ministerraad is vergaderd geweest, om hierover te raadplegen, en dat de zaak waarschijnlijk voor de kamer der Pairs zal worden gebragt, ofschoon ministers nog niet tot een besluit gekomen zijn.

MADRID, 30 April. Eergister heeft H. M. eene c missie ontvangen, bestaande uit de heeren Ologaza, M dizabal, Cordero en andere notabele progressisten, w in last hadden H. M. te verzoeken, de amnistie w willen uitstrekken tot den gewezen regent van Spa Espartero. H. M. antwoordde hierop, dat deze zaak hare ministers moest worden onderworpen, en dat vrienden van den generaal Espartero zich met d moesten verstaan.

— De graaf de Castellar heeft aan H. M. een toog van Don Enrico ingediend, houdende verzoek de toestemming van H. M. voor zijn huwelijk me zuster van den graaf. Z. H. Pius IX zou, zegt m dit huwelijk niet bekrachtigen, dan na de voorloo toestemming der koningin.

— De *Faro* wil, dat het gouvernement zich b houdt met de rangen te erkennen, welke door Espar zijn verleend.

De stoompaketboot de *Taag*, van Marseille kome en te Havre binnengeloopen, heeft Lissabon aanged en van daar tijdingen medegebragt tot den 27 Ap die door het *Journal du Havre* zijn opgenomen.

Den 27 April hield men zich onledig met het o brengen van grof geschut naar den overkant der rivi om de stoombooten van het strand van Setuval te wijderen en met het beschieten van de stad een aanv te kunnen maken. Intusschen verzekerde men, dat koningin eindelijk besloten had aan het volk inwilligin te verleenen, en dat alles geschikt was. Die voorwaa zijn beteekend aan den generaal Sa da Bandeira, die Setuval het bevel voert, maar hij heeft ze allen gew gerd, zeggende, dat hij onder de orders stond van junta van Oporto

De koningin heeft haar ministerie veranderd. is thans zaamgesteld als volgt: buitenlandsche zak de heer Bayard; Justicie, de heer Leitao; binnenlands zaken, de heer Proense; financiën en marine, de Tojal; oorlog, de baron da Porte da Barca."

Het dagblad *La Presse* zegt, van zijne zijde, men de aanbiedingen door de Engelsche agenten geda niet heeft willen aannemen. De koning zou Lissabon v laten hebben om zich aan het hoofd des legers te stell De koningin zou den maarschalk Saldanha hebben ter geroepen om de hoofdstad te verdedigen.

Deze berigten zijn zeer verward en uiteenloopend. schijnt den waren stand van zaken nog moeijelijk te k nen bepalen. Sommigen spreken van eene schitterer overwinning door de koninklijke troepen, onder be van den generaal Vinhaes, behaald; anderen zegge dat die generaal, na het leveren van een slag, waa beide partijen een aanzienlijk verlies geleden hebbe op Lissabon is teruggetrokken.

ENGELAND.

LONDEN, 5 Mei. In de zitting van het huis d lords van eergisteren werd door den markies van We meath voorgesteld de bestaande wetten in Ierland herzien en te verbeteren; het voorstel werd echter getrokken.

— In de zitting van het huis der gemeenten van e gisteren deed de heer M. P. Bertwich aan Lord Palmers de volgende vraag: »Ik zal aan Lord Palmerston verzoek ons wel te willen zeggen of er eenige waarheid ligt in gerucht, dat, volgens een artikel van het *Journal Débats* geloopen heeft, alsof de gouvernementen van Fra rijk, Engeland en Spanje besloten zouden hebben, tussc beiden te komen in de aangelegenheden van Portug Het *Journal des Débats* grondde zich op het tracta dat ik beschouw als niet meer te bestaan, t. w. op viervoudig verbond. Ik wenschte ook te weten in hoe het Engelsch gouvernement onzen gezant te Lissabon gem tigd heeft om tusschenkomst te verleenen in den burgeroo in Portugal." Lord Palmerston antwoordde hierop: geloof niet, dat de drie gouvernementen van Engela Frankrijk en Spanje zouden kunnen tusschen beiden tre in den thans gevoerd wordende strijd in Portugal, kracht het viervoudig verbond, welke overeenkomst niet zou kun worden ten uitvoer gebragt dan in geval het de troons volging gold. Betreffende de instructiën, die het gouv nement aan zijnen gezant te Lissabon heeft doen toekom het huis zal begrijpen, dat ik aangaande dit punt het s zwijgen moet bewaren; maar ik kan de verzekering gev dat geene poging door het bestuur van H. M. zal wor achtergelaten om Portugal den vrede te verschaffen."

Nog werd de bill betreffende de vermindering het aantal werkuren der kinderen op de fabrieken v de derde maal gelezen en goedgekeurd.

Het verslag van het committé van spoorwegen in I land werd aangenomen.

— De zittingen van de beide huizen op gisteren houden leverden weinig belangrijks op.

— Twee katholijke priesters van Liverpool, Dr. P ker en Dr. Kelly zijn bezweken ten gevolge van hun ij vol hulpbetoon aan de ongelukkige Ieren, die in groote menigte naar Liverpool waren overgekomen. Be

(…)den door den vreesselijken typhus binnen weinig tijds (…)n grave gerukt.

— Het feest der inhuldiging van prins Albert, als kan(…)ier der universiteit van Cambridge, zal den 6 Mei (…)ts hebben. H. M. zal daarbij tegenwoordig zijn. (…) beroemd toonkunstenaar houdt zich onledig met het (…)vaardigen der muziek op eene cantate, die voor deze (…)stviering is gemaakt door den bekroonden en den le(…)s der satyres van lord Byron welbekenden dichter (…)odworth.

— Men meldt uit Rome aan de *Daily News*, dat de (…)eer Temple, Engelsch gezant te Napels, dezer dagen (…)n Paus een bezoek had gebragt, en, na zich een ge(…)men tijd met Z. M. te hebben onderhouden, hoogst (…)vreden over het onthaal des H Vaders, naar Napels (…) teruggekeerd.

Nog zegt dat blad, dat Z. H. aan den heer Newman, (…)e zich thans in het Oratorium te Rome in novicaat be(…)udt, heeft opgedragen eene herziening der Engelsche (…)ijbel-vertaling van Douay, die bij de Katholijken van (…)ngeland en Ierland in gebruik is.

— De *Morning Chronicle* zegt betreffende de ukase (…) Keizers van Rusland aangaande den aankoop van Engel(…)e effecten het volgende: »Men verdiept zich in een (…) gissingen over de wijze, waarop deze geldbelegging (…)scbieden; doch het is duidelijk, dat het ons onver(…)g is, of het geld ons naar Londen wordt toegestuurd, (…) onze kooplieden het vervolgens naar Rusland terug (…)den tot betaling van geleverde granen, hennep, (…)k en wol, van welke producten wij belangrijke (…)lingen zullen ontvangen, zoodra de scheepvaart open (…)s, of dat dit goud en zilver te St. Petersburg blijven, (…) wij van hier voor het bedrag van die som wissels (…)nnen afgeven. Het valt niet te betwijfelen, dat onze (…)sselhandel met het Oostelijk Europa daardoor zeer veel (…)emak zal ondervinden."

De *Morning Post* uit zich dienaangaande in dezer voege: (…)aar de laatste overeenkomst met de Fransche bank in (…) ukase begrepen is en er voor rekening van Rusland (…)langrijke aankoopen van staatspapieren op het vaste (…)nd gedaan zijn, zullen er waarschijnlijk minder Engel(…)sche effecten door Rusland worden aangekocht dan men dacht.

»Wij gelooven derhalve, dat de bij de ukase bedoelde (…)ank-operatiën, reeds geheel hun beslag hebben bekomen. (…)eze veronderstelling wordt nog versterkt, door de be(…)kende daadzaak, dat de heeren Baring & Comp. dezer (…)dage aanzienlijke wissels hebben getrokken op de steden (…)van het Noorden, en men gelooft, dat een gedeelte der (…)geldbelegging, hoe zij ook zij, door tusschenkomst van (…)dat aanzienlijk huis is of zal worden geregeld. Sinds eenigen (…)tijd, zegt men, is er, sinds het bankroet van het huis (…)Harman & Comp. voormalig agent van Rusland, eene (…)rekening met de Engelsche bank geopend, en de zaken, (…)die thans voor rekening van Rusland worden gedaan, (…)zijn tot eene zekere mate overeenkomstig met de inzigten (…)en de belangen der Engelsche bank."

DUBLIN, 30 April. De *Cork Examiner* hangt weder (…)een droevig tafereel op van de ellende in dat graaf(…)schap. Een ooggetuige had acht en dertig menschelijke (…)wezens, oude en jonge lieden, vrouwen en nog zeer (…)jonge kinderen, allen dooreen zien liggen onder een (…)planken afdak naast de hoofdwacht van Shandon, heb(…)bende geen ander deksel dan de lompen, die hun schier (…)van het lijf vielen. Zij lagen daar, sommige dood, an(…)dere stervend, alle met de treurige kenteekenen der (…)ziekte en eene aanstaande ontbinding op hun gelaat en (…)op hunne vermagerde leden uitgedrukt. Nog nooit had (…)de berigtgever een ijselijker schouwspel gezien. Uit dien (…)hoop opeengestapelde menschelijke schepselen steeg een (…)vuile walgelijke stank omhoog, die genoeg zou zijn ge(…)weest om de pestziekte te verspreiden, waardoor die on(…)gelukkigen reeds zijn aangetast. Twee hunner stierven, (…)terwijl men ze naar het werkhuis vervoerde, en den (…)volgenden morgen werden onderscheidene lijken, meestal (…)van kinderen, op de straat gevonden.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 3 Mei. De leden der oppositie in den algemeenen landdag hebben het ontwerp eener verklaring hunner regten goedgestemd, uitgewerkt door den heer Vincke, afgevaardigde van Westphalen. De wetten van 1815, 1820 en 1823 zijn daarin geplaatst tegenover onderscheidene paragrafen van het besluit van 3 Februarij, en de gevolgtrekking, die men natuurlijk van deze tegenstelling maakt, is, dat die paragrafen in strijd zijn met de vorige wets-bepalingen. Deze verklaring is van 97 handteekeningen voorzien. Zij is den 29 April aan den maarschalk van den landdag vertoond, met verzoek om dezelve op de lijst der *tractanda* te plaatsen.

— In eene vereenigde zitting van den 29 April werd eene koninklijke boodschap voorgelezen, betrekkelijk de oprigting van hulp-kassen in de provinciën. Het geld zal door den staat zonder rente-vordering verstrekt worden, doch Z. M. behoudt zich voor, die kassen in te trekken, wanneer zij niet mogten gebezigd worden, zoo als de statuten zulks voorschrijven. De Koning heeft $2\frac{1}{2}$ millioen thalers aan deze kassen geschonken.

— De Duitsche bladen maken gewag van ernstige opschuddingen, die te Ulm, te Dessau en te Strausberg in Pruissen, ter zake van de duurte der levensmiddelen, hebben plaats gehad.

WEENEN, 28 April. Sinds eenige dagen is de aartshertog Karel, de oom des Keizers, zeer bedenkelijk ziek. Z. K. H. is door eene rhumatische ontsteking in de zijde aangetast. Gisteren avond werden hem de HH. Sacramenten der stervenden toegediend. Heden gevoelt de doorluchtige lijder een weinig meer verligting.

De *Augsb. Zeitung* bevat een schrijven uit Constantinopel, dd. 14 April, waarin hoog wordt opgegeven van de verbittering der Turken tegen Griekenland en deszelfs onderdanen. Men zegt, dat de Divan van zin is, ernstige maatregelen te nemen, als: het strenger handhaven van den maatregel, waarbij aan de Grieken, die zich in Turkije bevinden, wordt verboden, eenige daarbij genoemde bedrijven uit te oefenen, welke aldaar aan Turksche onderdanen voorbehouden zijn; het blokkeren van de beide zee-engten voor de Grieksche handels-scheepvaart en eindelijk het toezenden van paspoorten aan den Griekschen gezant te Constantinopel, den heer Argyropulos. Het schijnt, dat dit een en ander het gevolg is van eene zamenkomst, dezer dage gehouden, tusschen Reschid Pacha en den Engelschen gezant.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

ONDERTROUWD (6 Mei): H. F. de Waal en J. B. Verweerd. — G. C. Klooters en M. A. van der Beek. — S. P. van Vlissingen en A. M. Veldhuis.

GETROUWD (6 Mei): J. J. Barbe en M. J. Jadot. — P. J. Rebel en K. M. Elsenburg. — A. P. J. van Geytenbeek en J. P. M. R. Voitus van Hamme. — G. P. J. v. Malssen en C. E. Lodewijks. — J. W. L. de Hoog en M. J. Snijders.

BEVALLEN (4 Mei): A. de Vries, geb. Joosting.

OVERLEDEN (3 Mei): H. Knoop, 47 j.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

6 MEI.			gebl.	7 MEI $4\frac{1}{2}$ u			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$57\frac{3}{4}$	$57\frac{5}{8}$	à	$57\frac{15}{16}$	$57\frac{3}{4}$
Dito Dito	3	»	$69\frac{3}{4}$	$69\frac{7}{8}$	»	70	70
Dito Dito op resc.	3	»	$69\frac{15}{16}$	70	»	$70\frac{5}{16}$	$70\frac{5}{16}$
Dito Dito	4	»	$88\frac{7}{8}$	$89\frac{7}{8}$	»	$89\frac{1}{4}$	$89\frac{1}{4}$
O. I. Leening	4	»	$88\frac{15}{16}$		»		
Amortis. Syndic.	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Dito Dito	$3\frac{1}{2}$	»	$87\frac{3}{4}$	$87\frac{1}{4}$	»		
Handel-Maatschappij	$4\frac{1}{2}$	»	$172\frac{7}{8}$	173	»	$173\frac{1}{8}$	$173\frac{1}{8}$
Haarlemmermeer	5	»			»		
Aand. Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Aand. Holl. S. M.		»			»		
BELGIE	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Dito	$2\frac{1}{2}$	»			»		
Dito bij Rotschild	$2\frac{1}{2}$	»			»		
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	»	$18\frac{7}{8}$	$18\frac{7}{8}$	»	$19\frac{1}{16}$	
Dito bij Dito onb. st.	5	»	$18\frac{15}{16}$	$18\frac{1}{4}$	»	19	
Dito	3	»		37	»		
Dito Binnenl. à 6 m.	3	»	29	$29\frac{5}{16}$	»	$29\frac{3}{8}$	$29\frac{3}{8}$
Coupons Ardoins		»	$15\frac{5}{8}$	15	»	$15\frac{1}{2}$	
Passive		»	$5\frac{7}{16}$	$5\frac{5}{8}$	»	$5\frac{7}{16}$	
Deferred		»			»		
Fransche Uitgest.		»	$5\frac{11}{16}$		»		
PORTUGAL, te Londen	3	»	$36\frac{3}{8}$	$36\frac{5}{16}$	»	$36\frac{7}{16}$	
Dito Dito	4	»	36	$35\frac{7}{8}$	»	$36\frac{1}{8}$	$36\frac{1}{4}$
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	»			»		
RUSL. Ob. H 1798 en 1816	5	»	$104\frac{5}{8}$	$104\frac{5}{8}$	»		
Dito Dito 1828 en 1829	5	»	$103\frac{3}{4}$		»		
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	»	$97\frac{5}{8}$	$97\frac{5}{8}$	»		
Dito bij Hope	4	»	$88\frac{1}{4}$	$88\frac{5}{16}$	»	$88\frac{1}{4}$	
Dito bij Stieglitz en C°.	5	»	88	$87\frac{15}{16}$	»	$88\frac{1}{16}$	
Cert. te Hamburg	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»			»		
Cert. van Dito	6	»	$69\frac{1}{4}$		»		
POLEN, Certific.	4	»			»		
Dito Aand. met Loten fl 300		*f*			»		
Dito Dito fl 500		»			»		
AMERIKA, Phil. Bank	6	pCt.			»		
Dito	5	»			»		
Dito Bank-Actiën				$4\frac{5}{16}$	»	$4\frac{5}{8}$	

Oostenrijk, Met. 5 pCt. $103\frac{1}{4}$; dito $2\frac{1}{2}$ pCt. $53\frac{7}{8}$, 54; Braz. 5 pCt. $85\frac{5}{8}$, 86; Mexico $18\frac{3}{4}$; Peru $23\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$; Venez. 40, $\frac{1}{4}$.

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt., Prolong. 4 pCt. Wissel-Disconto 4 pCt.

ANTWERPEN, 5 Mei. Kerkelijke Staat. Oblig. 1832 à 1837 5 pCt. $100\frac{1}{8}$. Certific. 1844, 5 pCt. $96\frac{1}{8}$.

Wisselkoers.

2/m. Hamburg $35\frac{1}{4}$; Zigt dito $35\frac{1}{2}$; 2/m. Londen 11 $97\frac{1}{2}$; Zigt Londen $12.17\frac{1}{2}$; 3/m. Lisbon. 43; 3/m. Porto $43\frac{3}{8}$; 2/m Petersb. $1.90\frac{1}{2}$.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 7 Mei.

De willigte in Rijst heeft aangehouden, en is voor uitvoer en speculatie veel gekocht tot steeds hoogere prijzen. Men heeft voor goed ordinaire Java-Rijst *f* 16 op Rotterdammer conditie betaald.

De gisteren in Rotterdam gehoudene veiling van Java-Indigo en Cochenille is genoegzaam in gelijke prijzen als laatst hier afgeloopen, en alles is verkocht.

Tarwe 127 ℔ Oostvr. *f* 575; 128 ℔ b. Poolsche *f* 585 in entr.; 121, 122 ℔ o. Rijn *f* 483, 490 in cons.

Rogge 121, 122 ℔ Inlandsche *f* 490, 495; 121 ℔ Ancl. *f* 490; 120 ℔ Pruis. *f* 490 in cons.

Garst 113 ℔ n. Deensche *f* 350 zeilend.

Haver 94 ℔ dikke *f* 250; 80 ℔ fijne *f* 215.

Boekweit 116, 118 ℔ n. Holst. *f* 322, 330, ent.; 120 ℔ Amersf. *f* 350; 119 ℔ Gron. Zand *f* 334; 122 ℔ n Vriess. *f* 350.

Koolzaad. Oest *f* $63\frac{1}{2}$; Vriesch *f* $65\frac{1}{2}$. Op 9 vaten Olie te leveren. Dadelijk $66\frac{1}{2}$; in Sept. en Oct. 64. *Lijnzaad* een doen, 100 ℔ Memel *f* 225; 109 ℔ Liebau *f* 275. *Raapolie* per 6/w. *f* $37\frac{3}{4}$; Vliegend $36\frac{3}{4}$; Sept. $35\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Oct. $35\frac{3}{4}$; Nov. $35\frac{3}{4}$, 6; Dec. 36. *Lijnolie* per 6/w. *f* $32\frac{1}{2}$; Vliegend $31\frac{1}{2}$. *Hennipolie* per 6/w. *f* 34. Vliegend 33.

GRONINGEN, 4 Mei. Tarwe 120, 123 ℔ oude en jar. roode en witb. *f* 15,50, 16; 125, 29 ℔ nieuwe dito *f* 16,25, 17,15; 120, 123 ℔ dito witb. *f* 15,75, 16,60.

Rogge 116, 118 ℔ nieuwe Inlands. *f* 13,75, 14,25; 118 ℔ oude dito en vreemde *f* 14,50.

Boekweit 114, 118 ℔ nieuwe graauwe Zand *f* 10,05, 10,55; 116, 120 ℔ nieuwe Veen *f* 9,75, 10,20.

Garst 103, 107 ℔ nieuwe Winter *f* 9,40, 9,90; 99, 105 ℔ dito Zomer *f* 9, 9,40; 107, 110 ℔ dito Knobbe *f* 9,70, 10,10.

Haver 75, 78, 82, 85 ℔ nieuwe dikke *f* 5,75, 6,55; 75, 78 ℔ fijne Vries *f* 575, 6; 62, 65, 68 ℔ witte Veen *f* 4,50, 5,15; 65, 68, 72 ℔ zwarte dito *f* 4,50; 5,05.

Boonen. Paarde- *f* 11,50, 12; Duiven- *f* 11,75, 12,25.

Gort, grove *f* 15, 15,50; puik *f* 15,75, 16,25; Parel *f* 20, 23.

Koolzaad *f* 12, 12,50.

Raap-Olie *f* 35; Lijn-Olie *f* 33.

Raap-Koeken *f* 85 à 90; Lijnkoeken *f* 15.

SNEEK, 4 Mei. Boter *f* 38,00. Nieuwe Kaas *f* 25,00 à *f* 26,00. Aanvoer van Boter $1315\frac{3}{4}$ en $122\frac{1}{8}$ ton. Kaas 6.2 N. pd.

MENGELWERK.

GWEEDORE EN ZIJNE BEWONERS (1).

De eenige schikking, waartegen het volk zich vrij hevig verzette, was de omheining van eenige pachthoeven van tien morgen lands op den woesten grond. Niets kon hen overhalen, de omheining te maken, ofschoon men hen goed wilde betalen, en toen vreemdelingen tot dien arbeid werden gebezigd, werden zij door de bewoners in hun werk belemmerd, die s'nachts afbraken of vernielden, wat de werklieden des daags hadden gemaakt. Een aanzienlijk getal politie-agenten was er noodig, om eindelijk die wanordelijkheden te beteugelen, en de omheining kwam tot stand. De klaarblijkelijke verbetering van den staat dier pachters, die het eerst hunne aandeelen had nen verkregen, droeg er veel toe bij het misnoegen te stillen; en spoedig kwam het volk met aandrang vragen, op gelijke wijze, gedeelten land te krijgen. Toen al die schikkingen waren volbragt, heerschte door het gansche oord een welgeordend pachtstelsel, met hoeven van verschillende grootte en uitgestrektheid, ieder met eene woning, en in de nabijheid van landwegen, voornamelijk op kosten van den eigenaar aangelegd. En toen in het magazijn de voortbrengselen verkocht waren, voorzag de winkel alle gezinnen van aardewerk, beddegoed, en andere voorwerpen in eene huishouding noodig.

Ten einde de bewoners de zindelijkheid en netheid te doen beminnen, en hun de gewoonte van nijverheid eigen te maken, loofde lord George Hill premiën uit voor al dezulken, die zouden verkiezen mede te werken tot de verbetering van den landbouw, hetzij door sloten te graven, heiningen te maken, te zaaijen, vee of varkens te fokken, of door het voorzien der woningen van schoorsteenen, ze te pleisteren en te witten; door het karnen van boter, het weven van wollen goed, het breijen, enz. »In het eerste jaar kon niet een individu er toe worden aangespoord naar den prijs te dingen, daar de bewoners alles slechts als bedrog aanzagen, overtuigd als zij in hun binnenste waren, dat geen heer een zoo groote dwaas zou zijn, zijn geld te geven alleen ten behoeve van anderen. Er was niet aan te twijfelen, zij oordeelden zeer wel te doen, door er geen deel aan te nemen. In 1840, toen de pachters bemerkten, dat enkele hun gedane beloften stiptelijk waren nagekomen, kregen zij vertrouwen, en sommigen waren van oordeel, dat zij het konden wagen de zaak te beproeven. Bijgevolg waren er in dat jaar zes en dertig mededingers naar de uitgeloofde premiën, die £ 40, 1 sh. 6 p. (*f* 480,90) bedroegen, en zij werden door de beoordeelaren zoo heerlijk beloond, dat het eene algemeene goedkeuring verwierf." Telken jare werd het getal mededingers grooter. In 1844 beliep hun aantal twee honderd negen en dertig, aan welke £ 60 (*f* 720) werd betaald.

Verscheidene dingen ontbraken nog. Het distrikt had geen logement. Hier verrigtte de menschlievende eigenaar op nieuw eene edele daad; hij rigtte een schoon en gemakkelijk hôtel te Gweedore op, alwaar reizigers huisvesting, paarden en rijtuigen konden bekomen. Achtereenvolgens werden een goed ingerigt gemeentehuis en een luchtig en gemakkelijk schoollokaal gebouwd, en spoedig tot de bedoelde einde gebruikt. Aan de school werd eene onderwijzeres aangesteld, om de meisjes het naaijen te leeren. Langzamerhand verdween bij deze en andere verbeteringen het onwettig stoken van korenbrandewijn, en de onmatigheid. Voorheen was het de gewoonte op eene bruiloft, dat ieder vriend

(1) Zie ons N°. 130 en 132.

of bloedverwant van bruid en bruidegom eene flesch *whisky* bragt; dit heeft thans geene plaats meer, en ieder geeft een brood, of eenige andere eenvoudige verversching. Met betrekking tot den vooruitgang in landhuishoudkundige schikkingen, komen de volgende plaatsen voor in een verslag door de kommissie, die in 1843 de premiën toewees:

»Wij hebben eene aanzienlijke uitgestrektheid nieuwen grond aangetroffen, waarin moerassen en bergland zijn herschapen, met goeden oogst van aardappelen bedekt, en op verscheidene plaatsen beproeven de pachters reeds tuingewassen aan te kweeken, door rapen te planten, wier waarde, daar die aankweking meer algemeen zal bekend worden, zonder twijfel zeer veel anderen zal overhalen om hun voorbeeld te volgen.

»Wij hebben onze tevredenheid te betuigen over de blijkbare verbetering in de wijze, waarop de moerassige en bergachtige gronden worden bearbeid en bebouwd, door het graven en spitten, en over de oordeelkundige wijze, waarop, onder het toezigt van den landbouwkundige van lord George Hill, de pogingen der bevolking worden geleid, en hun tijd en arbeid op de voordeeligste wijze worden aangewend.

»Met genoegen hebben wij ook ontwaard, dat men zich met ernst toelegt op de inlandsche vervaardiging van wollen goederen, en de kwaliteit van verschillende soorten laken, flanel, kousen, enz., die ons werden getoond, was zeer prijselijk. Deze tak van nijverheid verdient, naar onze meening, bijzonder de aandacht, daar dit bedrijf ook arbeid verschaft aan de vrouwen, voor wie het bijzonderlijk is ingerigt, en haar in staat stelt, in niet geringe mate, tot de gezondheid en het welvaren harer gezinnen bij te dragen, door hun goedkoope en warme kleeding te verschaffen, en den lust tot arbeidzaamheid onder hen aan te wakkeren.

»Over niets echter hadden wij zoo veel reden ons te verheugen, dan over de duidelijke verbetering in de woningen en de werkplaatsen der pachters, te meer, daar het ons zeer goed bekend is, hoe veel oude gewoonten en ingewortelde vooroordeelen zich tegen zulke veranderingen kanten. Nog zeer onlangs was het volk in ellendige gehuchten opeengepakt, alwaar bij gebrek aan zindelijkheid en ten gevolge van de bedorven dampen, die uit de mestputten opstijgen, in de nabijheid hunner woonhuizen, ziekte en ellende ontstaan. Thans aanschouwen wij overal nette en gemakkelijke woningen, die het oog tot zich trekken door hunne goede stroodaken en gewitte muren, en het schouwspel van leven, gezondheid en blijmoedigheid vertoonen. Niet minder tevredenheid betuigden wij, toen wij tot in het binnenste dier woningen doordrongen; wij vonden, dat het inwendige gedeelte der huizen volkomen beantwoordde aan de verwachting, die men op het uiterlijk aanzien er van opvat; er heerscht zindelijkheid en orde; men vindt er goede luchtige kamers, gemakkelijke en ruime bedden en bedsteden, met genoegzame lakens en ander beddegoed, als voor de behoeften der bewoners noodig is, en zeer vaak werden wij door eene zoo nette huiselijke inrigting verrast, als wij gewis daar niet hadden verwacht.

»Voor het grootste gedeelte schrijven wij die verschillende verbeteringen toe aan de verdeeling van den grond in afzonderlijke pachthoeven, en aan het plaatsen van elke pachterswoning op zijnen eigen grond; een der grootste voordeelen daarvan is, hen in staat te stellen, hunne woningen, werkplaatsen en mesthoopen op die plaatsen aan te leggen, welke het meest geschikt en het gemakkelijkst zijn en de reinheid niet benadeelen; al welke voordeelen, wij doen der waarheid hulde, de pachters zich op loffelijke wijze ten nutte maken.

»Bijzonder werden wij van een gevoel van zelfvoldoening doordrongen, toen wij getuigen waren van het eerbiedig voorkomen en ordelijk gedrag van die menigte menschen, welke bij die gelegenheid bijeen waren, en van de erkentelijkheid, die in hunne gelaatstrekken en in hunne houding lag opgesloten, meer zelfs dan door de betuigingen der overwinnaars in den wedstrijd, toen na den maaltijd, die door zijne lordschap hun was aangeboden, diens zaakwaarnemer de beslissing der beoordeelaars had kenbaar gemaakt; zij naderden den lord en ontvingen uit zijne handen het bedrag der premiën, die hun waren toegewezen."

In eene noot van het genoemd werk lezen wij, dat bij de vermelde gelegenheid lord George Hill niet alleen zijne pachters op een middagmaal onthaalde, maar zelfs met hen aanzat. Dit was eene eer, die hen vreugdedronken maakte. »De arme lieden konden het niet gelooven, dat men hun zou toestaan met zijne lordschap van dezelfde tafel te eten; en toen zij buiten voor het huis, waarin het maal was toebereid, verzameld stonden, vraagden zij den opzigter, dien zij kenden, of het dan werkelijk waar was, dat zij mogten binnengaan?"

Hier kan dit verhaal zoo rijk aan feiten, en dat den lezer zoo veel voldoening verschaft, gevoegelijk worden besloten. Wij hebben eenen edelman gezien, de ijdelheden der hoofdstad verlatende, zijne krachten en zijn vermogen opofferende tot het herstel van eene streek lands der Britsche eilanden, waarvan niet het minst te verwachten was. Door middel van goedaardigheid, verstand en volharding is hij er in geslaagd zijn voornemen te volbrengen. Wetteloozen tegenstand tegen hooger gezag zien wij beteugeld, zonder één schot. Armoede is in voorspoed, onmatigheid in matigheid, ondeugd in deugd, onwetendheid in kennis verkeerd. Terwijl lord George Hill aldus anderen wel deed, vertrouwen wij, dat hij ook zijn eigen vermogen heeft bevoordeeld, door de gewaagde onderneming, die hij zich tot taak had gesteld en zoo moedig heeft ten einde gebragt. Als eene les voor de Iersche landeigenaars is zijn voorbeeld onwaardeerbaar, en meer bijzonder nog, daar al die verbeteringen door hem op eigene kosten en met eigen gevaar van mislukking werden tot stand gebragt. Zal dit voorbeeld verloren gaan voor hen, die onophoudelijk er naar streven, iets voor hen gedaan te zien, in plaats van iets voor zich zelven te doen?

INGEZONDEN STUKKEN.

Het schijnt een ongelukkig kenteeken van onze eeuw te zijn: dat men tegen betere overtuiging aan, met een onbeschaamd gelaat, al wat niet welgevallig is, of hardnekkig ontkennen, of vermetel afkeuren moet, of huichelend moet zoeken belagchelijk te maken. Naauwlijks heeft *de Tijd* het kleurlooze en met alle winden waaijende *Handelsblad*, over de geplaatste schandartikelen *wegens het weigeren eener godsdienstige begrafenis te Luxemburg*, op de overtuigendste wijze, te regt gewezen, of het haast zich, even of er niets gebeurd ware, op nieuw over de gewaande onverdraagzaamheid het harnas aan te trekken, en eenen eerbiedwaardigen Bisschop wederom op de schandelijkste wijze ten toon te stellen. Wie zich hiervan overtuigen wil, leze het *H. B.*, tweede editie van Maandag den 3 Mei; maar vergelijke ook daarmede, hetgeen *de Tijd* in deszelfs nommers van 15 en 17 Maart en 3 April zoo voldingend bewezen heeft, en strijke dan het vonnis, waar de goede, waar de kwade trouw moet gezocht worden. Daar intusschen die bittere kost van het *Handelsblad*, reeds meer dan eens opgewarmd is, en, naar het zich laat aanzien, nog menigmaal, tot walgens toe, zal opgewarmd worden, willen wij een paar bedenkingen in het midden brengen, welke, als eene aanvulling van hetgeen *de Tijd* reeds gezegd heeft, kunnen opgenomen worden. Wat — zoo men eens in het hoofd kreeg — want wat krijgen de menschen in onze dagen niet al in het hoofd? — om eenen *gedoopten* Jood, enkel uit oude betrekking, of om de verdraagzaamheid te bevorderen, op een Israëlitisch kerkhof te willen laten ter aarde bestellen — wat zou het gevolg van eene zoo vreemde als ongehoorde vordering wezen? — Stellig zou men door Abrahams nakroost met de verklaring worden afgewezen: dat de Joodsche wet geene de minste godsdienstige gemeenschap tusschen Joden en Christenen toelaat; en niemand zou er aan denken, de Joden in het ongelijk te stellen en van onverdraagzaamheid te beschuldigen! Wat — bijaldien »*goddeloozen en ongeloovigen*" (maar wat is een ongeloovige?) zich durfden verstouten, aan de nachtmaalstafel aan te zitten, en met de gemeente aan het voorgestelde wilden deel nemen; dan zou zeer zeker de eerwaardige Predikant, naar aanleiding van de twee — drie en vijf en tachtigste vraag der heidelbergsche kathechismus, *de zulken (tot dat zij betering hunnes levens bewijzen) door de sleutelen des Hemelrijks*, dat is *door den Christelijken ban* uitsluiten; en het zou niemand in de hersenen komen, denzelven te berispen of slechts eenigermate van onverdraagzaamheid aan te klagen. Maar wanneer een Katholijk priester, met de uitspraak des Zaligmakers in de hand: *zoo iemand de kerk niet hoort, houdt hem als een heiden en een tollenaar* (*) dat is te zeggen: houd geene gemeenschap met hem — zich veroorlooft eenen doode van zich af te stooten, die bij zijn leven, zoo dan al niet met godsdienst en deugd gespot, dan toch de voorschriften daarvan gering geacht, miskend, verwaarloosd, en de laatste hem aangeboden hulpmiddelen, volstandig geweigerd heeft; — dan maakt hij zich aan verregaande onverdraagzaamheid, aan schandelijk pligtverzuim schuldig; dan werpt men hem alle schandnamen, welke een woordenboek kan opleveren, naar het hoofd, dan moet de wereldlijke magt tusschen beide treden, om den vermetele te bestraffen, af te zetten, uit te bannen. Wat bij den eenen helder wit is, wordt bij den ander als pik zwart aangezien. En dan toch: leve de waarheid: leve de vrijheid: leve de verdraagzaamheid *quand meme!* — Het schrijven van het *Handelsblad* heeft somwijlen veel van het marktgeschreeuw der kwakzalvers, hetwelk bij den eersten opslag de ooren doet opsteken; maar bij de minste beschouwing als jammerlijke wartaal uitgekreten mag worden.

Sincerus.

(*) Math. XVIII, vs. 17.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze waarde Moeder CHRISTINA VAN GEMERT, in den hoogen ouderdom van ruim 85 jaren, na tijdig voorzien te zijn geweest van de HH. Sakramenten.

's Bosch, J. A. SUYS.
2 Mei 1847. mede uit naam mijner Zusters.

Eenige en algemeene kennisgeving.

AANBESTEDING.

Op Donderdag den 20 Mei 1847, des voormiddag 11 ure, zal door Heeren Pastoor en Gecommitteerde

DEN HERBOUW DER R. C. KERK,

DE STER,

te Amsterdam,

ten overstaan van den Notaris STRENGMAN, in het Loge de Munt aldaar, in het openbaar worden

AANBESTEED:

Het **DAARSTELLEN** der **HEI-** en **FUN RING-WERKEN** en het **OPMETSEL** der **FUNDERING-MUREN** tot het ve Optrekken der gen. Kerk.

Zullende het Bestek en de Voorwaarden, waarnaar Aanbesteding zal geschieden, bij tijds ter lezing lig in het Logement de Munt gemeld, den heer Nis hoek Rusland en Kloveniersburgwal, en verdere geb kelijke plaatsen; terwijl aanwijs in loco zal geschie door den heer Architect DANSDORP, op Zaturdag 15 e. k. te beginnen 's morgens ten 11 ure, bij wien na inlichtingen, des verlangd, te bekomen zijn. — Zij van het **BESTEK** en de **VOORWAARD** Exemplaren te bekomen, à *f* 1, ter Boekdrukkerij den heer J. H. LAARMAN, O. Z. Voorburgwal, bij Lange Niezel, N°. 156.

UITNOODIGING.

De ONDERGETEEKENDE GENEESHEEREN, noodi alle Personen uit, die aan het misbruik van Sterke Dran zijn overgegeven, en behoefte tot Genezing gevoel om gebruik te maken van het *Geneesmiddel* van Heer H. J. ABBRING. Aan Ondergeteekenden is, door de toepassing van dat Geneesmiddel, aan ond scheiden hunner eigen Patienten, die aan de *Dronk schap* verslaafd waren, op de overtuigendste en on driegelijkste wijze gebleken, dat genoemd Geneesmid den bewusten onzaligen hartstogt, bij een *trouw* en *hardend* gebruik, volkomen geneest. — Om nu zedelijk doel van dit middel, voor zoo verre hun doenl is, te helpen bevorderen, waarvan het gebruik n alleen, niet de minste ongesteldheid aan de Lijders v oorzaakt, maar integendeel, de door de Dronkens gekrenkte gezondheid, daardoor volkomen hersteld wor zoo brengen zij, in het belang van velen, die getuig der waarheid ter kennis van het Publiek.

MERZ,
Med. Doctor, te *Noordwijk binn*
SPAAN,
Genees-, Heel- en Verloskundig
te *Puttershoek*.

PS. De belanghebbenden kunnen zich met *vrachtvrije* brie aan den Heer ABBRING adresseren, op de Haarlemmerd bij de Binnen Oranjestraat N°. 244, te AMSTERDAM. genezing geschiedt *gratis*, mits een ieder zijn *tijd* en *be* afwachte, dewijl niet meer dan *twintig* personen te ge worden aangenomen, die, genezen zijnde, telken re terstond weder door *twintig* andere, die zich het ee hebben aangemeld, vervangen worden.

Bij den Uitgever dezer zal heden het licht zien:

GEBED voor IERLAND

DOOR EEN

R. K. PRIESTER.

Met Kerkelijke Goedkeuring.

Prijs 5 Cents; 100 exempl. *f* 3.

Bij de **WED. H. BONTAMPS** te *Venloo*, is v de pers gekomen:

DE NIEUWE MAAND VAN MARIA,

naar het Fransch van den Abt DECHAINE,

geïllustreerde uitgave met tien fijne in staal gegraveerd plaatjes. Met kerkelijke goedkeuring.

De WED. BONTAMPS vermeent bij deze gelegenheid de Nederlandschen Boekhandel te moeten waarschuwen, we gens het bestaan van eenen Belgischen nadruk van h bij haar verschenen werk:

VERKLARINGEN OVER DEN CATECHISMUS

DOOR

J. N. LANG,

naar de zesde Hoogduitsche uitgave vertaald,

vijf deelen in 2 banden.

Van het bestaan van dezen nadruk en de bereids g dane pogingen tot invoering en verspreiding van denz ven in Nederland, is aan de beide Ministerien van Justiti en Financien kennis gegeven, en de strengheid der we tegen invoerders en verspreiders ingeroepen geworden Niettemin heeft de uitgeefster vermeend, bij deze om standigheden, den bij de inteekening bepaalden prijs va *f* 1.50 per deel, niet te moeten verhoogen.

Amsterdam, bij G. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.